

Abrosz - Veres Ferenc és Tatay Katalin kettős címerével

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	2014.125.1
Készítés ideje:	1790
Készítés helye:	Felső-Magyarország
Anyag:	lenfonal
Technika:	damaszt-szövés
Méretek:	hosszúság: 220 cm szélesség: 180 cm

A nagyméretű lenddamaszt abrosz közepén egy-egy sisakdíszes címer látható, alattuk a *Tatay Katalin - Veres Ferentz* felirattal és 1790-es évszámmal.

Az 1659-ben I. Lipót királytól nemesi címet nyert Veres család a Nógrád megyei Horpácson volt birtokos Veres Ferenc (1760 k.-1795) Nógrád vármegye alszolgabírája (a megyei ítélőtábla ülnöke), egyben a bánki evangélikus gyülekezet felügyelője volt. Felesége, Tatay Katalin (1763-1823) a szintén köznemesi rangú, evangélikus vallású, Szirákon birtokos Tatay familia sarja volt. Házasságukból két leány született: Anna (1789-1859) és Katalin (1790-1846).

Az abrosz különlegessége az anyagba beleszövött címerpár, a tulajdonosra utaló jelzéseket (például nevét, monogramját vagy családi címerét) ugyanis rendszerint utólag hímezték rá a damaszt asztalterítőkre. Az itt bemutatott abrosz tehát egyedi megrendelésre készült reprezentatív ajándéktárgynak tekinthető.

Az abroszon körbefutó keretdísz az egyik rövidebb oldalon megszakad, ami arra utal, hogy a terítőt kettévágták. Az abrosz hossza tehát eredetileg a jelenlegi méret kétszerese lehetett, azaz egy 24 személyes asztalhoz készült. A terítő másik felén minden bizonnyal szintén a kettős címer volt látható.

Az abrosz érdekessége, hogy a szövet színén, azaz fényesebb oldalán a feliratok tükörfordítottan jelennek meg, a helyes olvasási irányban a szövet hátoldalon láthatók.

Az abrosz és a hozzá tartozó négy damaszt szalvéta – amelyeken ugyancsak a kettős címer látható – több generáción át a családon belül öröklődött tovább, Veres Anna ágán, aki 1805-ben Szontagh Istvánhoz (1779-1851) ment feleségül egyik leszármazottjuktól vásárolta meg az együttest az Iparművészeti Múzeum 2014-ben.

A családi hagyomány szerint Veres Ferenc és Tatay Katalin házasságkötésük alkalmából, kelengyeként kapták az asztalterítőt 1790-ben, ennek azonban ellentmondanak az anyakönyvi adatok: a sziráki evangélikus gyülekezet anyakönyve szerint a pár 1788. április 16-án kötött házasságot. (A korabeli források szerint az asztalnéműek rendszerint valóban a menyasszony hozományaként kerültek az ifjú pár háztartásába - vö.: Radvánszky Béla: *Magyar családélet és háztartás a XVI. és XVII. században*. Budapest, 1896, I. p. 455-769. - ld. [itt](#)).

A bánki evangélikus egyházközség anyakönyve szerint Veres Ferenc és Tatay Katalin első gyermeke Veres Anna Mária volt, akit 1789. március 26-án kereszteltek meg a horpácsi evangélikus templomban. Az abrosz valószínűleg második gyermekük, Veres Katalin keresztelője alkalmából készült, amire 1790. július 23-án került sor Horpácson. Ez alkalommal Kellisch Sámuel (1730-1795) besztercebányai származású bánki lelkész és feleségét jegyezték be keresztstülőként az anyakönyvbe. Elképzelhető, hogy ők ajándékozták a szülőknek az abroszt, talán azért is, mert Veres Ferenc a bánki evangélikus gyülekezet felügyelője (*isnpector*) volt.

Ugyancsak keresztelői ajándékként kerülhetett az Esterházy család tulajdonába 1655-ben a Kéry János és Czobor Orsolya címerével díszített terítő (ld. [itt](#)).

